

(...)

Sz. P.
Wojewoda Zachodniopomorski
Robert Krupowicz

Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki
w Szczecinie
ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin

Szanowny Panie Wojewodo,

W imieniu Stowarzyszenia Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich z siedzibą w Warszawie, które realizuje projekt Pozarządowe Centrum Dostępu do Informacji Publicznej chcielibyśmy zwrócić Pańską uwagę na fakt naruszenia przez Prezydenta Miasta Szczecina konstytucyjne gwarantowanego prawa do informacji publicznej.

Zgodnie z przepisem art. 61 Konstytucji oraz na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198) członek naszego stowarzyszenia dnia 27 lutego 2007 r. wystąpił z wnioskiem o udzielenie informacji publicznej w postaci protokołów z posiedzenia Komisji ds. Edukacji i Kultury za okres: 1 grudzień 2006 - 28 luty 2007 r. w formie kserokopii.

W odpowiedzi na wniosek członek naszego stowarzyszenia został poinformowany, iż w związku z Zarządzeniem nr 518/04 Prezydenta Szczecina z dnia 26 listopada 2004 r. za informację udzielenie wnioskowanych informacji należy ponieść koszty w wysokości 118,74 zł.

Po zapoznaniu się treści przywołanego Zarządzenia Prezydenta Miasta Szczecina należy stwierdzić co następuje:

Wprowadzone do polskiego porządku prawnego prawa do informacji publicznej określone zostało w przepisie art. 61 Konstytucji. W ustępie 4 tego przepisu przewidziana została możliwość uregulowania w drodze ustawy trybu udzielenia informacji o jakich mowa w tym przepisie.

Dnia 1 stycznia 2002 r. weszła w życie ustawa o dostępie do informacji publicznej, która z jednej strony dookreśla regulacje Konstytucyjne w zakresie dostępu do informacji publicznej, a z drugiej strony wprowadziła zasady udostępniania tych informacji.

Przed wszystkim w ust. 2 art. 7 wprowadzona została zasada zgodnie, z którą dostęp do informacji publicznej jest bezpłatny. Regulacja ta w sposób nie budzący wątpliwości wprowadza zakaz pobierania za udostępnienie informacji publicznej jakichkolwiek należności z zastrzeżeniem art. 15 ustawy.

Podkreślenia jednak wymaga fakt, iż przewidziana w art. 15 regulacja uzależnia udzielenie informacji publicznej przez podmiot zobowiązany do jej udzielenia od pobrania opłaty *w przypadku poniesienia dodatkowych kosztów związanych ze wskazanym we wniosku sposobem udostępnienia lub koniecznością przekształcenia informacji w formę wskazaną we wniosku* (tzw. przeniesienie).

W przedmiotowej sprawie nie sposób zgodzić się, że członek naszego stowarzyszenia winien ponieść jakiegokolwiek koszty związane z udostępnieniem informacji publicznej. Ustawa o dostępie do informacji publicznej nakłada na określone podmioty obowiązek prowadzenia Biuletynów Informacji Publicznej w postaci stron internetowych. Członek naszego stowarzyszenia nie znalazł na stronach internetowych szukanych informacji, w związku z czym zwrócił się z wnioskiem o ich udzielenie. Udzielenie wnioskowanej informacji winno nastąpić bezpłatnie, ponieważ nie zachodzą przesłanki przewidziane w przepisie art. 15 ustawy, w szczególności organ zobowiązany nie poniósł żadnych „dodatkowych kosztów”, a jedynie wykonał nałożone prawem obowiązki w postaci udzielenia informacji publicznej.

Ponadto podnieść należy, iż udzielenie informacji publicznych odpłatnie zgodnie z regułami art. 15 ustawy o dostępie do informacji publicznej wymaga od organu zobowiązanego wykazania łącznie dwóch przesłanek.

Po pierwsze wykazanie, iż poniesienie koszty są dodatkowymi kosztami, tj. związane są z udzieleniem informacji publicznej w inny sposób niż zazwyczaj przyjęty lub wymagany przepisami prawa. W przypadku udzielenia informacji, które nie są zamieszczone na stronach Biuletynu Informacji Publicznej, jest wykonaniem obowiązku nałożonego przez prawo na podmiot zobowiązany, a tym samym nie można uznać, że organ poniósł dodatkowe koszty.

Po drugie obciążanie kosztami udostępnienia informacji publicznej wymaga od podmiotu zobowiązanego pobrać „opłatę w wysokości odpowiadającej tym kosztom”. Na podmiocie zobowiązanym do udzielenie informacji publicznej w przypadku poniesienia dodatkowych kosztów ciąży obowiązek wykazania, iż żądana opłata odpowiada faktycznie poniesionym kosztom, czego nie można uznać w przypadku obowiązywania przedmiotowego Zarządzenia.

Ponadto żądanie poniesienie kosztów wykonania kserokopii jest niezgodnie z przepisami ustawy o dostępie do informacji publicznej. Podobne stanowisko zajęła Regionalna Izba Obrachunkowa w Łodzi w uchwale z 11 października 2002 r. (RIO 25/51/2002, OSS 2003/1/32) „Rada Gminy, podejmując uchwałę o opłatach administracyjnych, winna mieć na względzie, że za czynność urzędową może być jedynie uznane dopełnienie czynności przewidzianej w przepisach prawa materialnego przez powołany do tego organ. Nie można uznać za taką czynność sporządzenie kserokopii dokumentów udostępnianych przez urząd miasta w trybie ustawowego dostępu do informacji publicznej. Z treści art. 7 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198) wynika fakt, że dostęp do informacji publicznej jest bezpłatny, z zastrzeżeniem zapisów art. 15 tejże ustawy. Ponadto udostępniający informację ma obowiązek zapewnić możliwość jej utrwalenia (art. 12 ust. 2 ustawy), a więc kopiowania, wydruku, przesłania albo przeniesienia na powszechnie stosowany nośnik.”

Nie bez znaczenia jest, iż stanowisko w sprawie uregulowania m. in. odpłatności udostępniania informacji publicznej w aktach prawa miejscowego zajął w wyroku z dnia 16 września 2002 r. Trybunał Konstytucyjny (K 38/01). Trybunał Konstytucyjny podkreślił, iż w aktach prawa miejscowego znajdować się mogą jedynie regulacje o „charakterze techniczno-organizacyjnym” „związane z uwarunkowaniami lokalnymi”. Przepisy takie mogą regulować „miejsce i czas udostępniania dokumentów, techniczne uwarunkowania zapoznawania się z ich treścią, czy ich kopiowania, powielania, dokonywania wypisów”. Zakres regulacji o jakim mowa w uzasadnieniu Trybunału Konstytucyjnego wyraźnie został przekroczony w Zarządzeniu Prezydenta Miasta Szczecina Nr 518/04, tak też stwierdził Trybunał podnosząc m. in.:

„Stwierdzić zatem trzeba, iż „zasady dostępu do dokumentów i korzystania z nich”, rozumiane mogą być wyłącznie jako dyrektywy o charakterze techniczno-organizacyjnym i porządkowym, wskazujące na sposób urzeczywistniania materialnej treści prawa do informacji, którego zakres wyznaczony jest przez art. 61 ust. 1 oraz ust. 2 Konstytucji, a także przez ustawy, o których mowa w art. 61 ust. 3 Konstytucji.

(...) a po wtóre, by ich rozumienie jako dyrektyw nie oznaczało upoważnienia do unormowania w statutach innych kwestii, niż strictly techniczno-porządkowych i związanych z uwarunkowaniami lokalnymi. W przeciwnym razie takie „zasady” stanowiłyby bowiem zagrożenie dla realizacji obywatelskiego prawa do informacji w takich formach prawnych, jakie przewidziała dlań Konstytucja oraz ustawa o dostępie do informacji publicznej.”.

Poza wszelką wątpliwością pozostaje fakt, iż w przepisach prawa miejscowego nie może zostać wprowadzona reguła odpłatności za dostęp do informacji publicznej. Trybunał w dalszej części uzasadnienia wyroku stwierdził, iż: „Znaczy to, iż z mocy prawa z „zasad dostępu do dokumentów i korzystania z nich” wyłączone są takie aspekty proceduralne, któreby np. przesądzały o odpłatności lub bezpłatności dostępu do dokumentów, wyznaczały terminy mogące zagrozić realizacji tego dostępu, itp.”.

Jednocześnie pragniemy zwrócić uwagę, iż Zarządzenie Nr 518/04 Prezydenta Miasta Szczecina zostało wydane z naruszeniem kompetencji. Podnieść należy, iż przepis art. 11b ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 142, poz. 1591) z stanowi wyrażnie, iż „Zasady dostępu do dokumentów i korzystania z nich określa statut gminy”. Tym samym stwierdzić należy, iż przedmiotowe Zarządzenie jest sprzeczne z prawem. Podobne stanowisko zajął dnia 20 października 2004 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu (sygn akt IV SA/Wr 505/04), który podniósł m. in.: *„Słusznie bowiem organ nadzoru stwierdził, że ta część zarządzenia narusza art. 11b ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.). Przepis ten uprawnia do stanowienia zasad dostępu i korzystania z dokumentów powierzył radzie gminy. Żaden inny organ nie może wydawać aktów dotyczących tej kwestii. Wydanie aktu tej treści przez inny organ narusza ustawowo przyznaną kompetencję i wydany akt z naruszeniem tej kompetencji czyni nieważnym. W związku z tym Prezydent W. mógł wydać zarządzenie określające wzór wniosku o udzieleniu dostępu tylko do takich informacji, które nie są objęte treścią cytowanego art. 11b. Z badanego zarządzenia Prezydenta W. nie wynika takie ograniczenie.”.*

Reasumując naszym zdaniem obowiązujące Zarządzenie Prezydenta Miasta Szczecina z dnia 26 listopada 2004 r. Nr 518/04 uznać należy za niezgodne z prawem, a ponadto ograniczające konstytucyjnie przyznane każdemu prawo do informacji publicznej, jak też uniemożliwia korzystanie z tego prawa.

Mając na względzie powyższe pozostajemy w przekonaniu, iż prawo dostępu do informacji publicznej jako jedno z praw człowieka będzie w pełni respektowane przez władze publiczne i nie będzie przeszkodą do korzystania z niego przez każdego, tym samym żywimy nadzieję, iż korzystając z przewidzianych prawem uprawnień nadzorczych spowoduje Pan uchylenie obowiązywania niezgodnego naszym zdaniem z przepisami prawa przedmiotowego Zarządzenia.

Z poważaniem

Do wiadomości:
Prezydent Miasta Szczecina
Plac Armii Krajowej 1
70-456 Szczecin